

worden of naar concentratiekampen overgebracht. Maar waar zou de Nederlandse illegaliteit belanden als zij zich door de bezetter liet chanteren? Hij besloot tot verwerping. Horak droeg er niettemin zorg voor dat zijn vrouw alsmede Pellicaan en van Veen vrijgelaten werden – voor *Abteilung IV* later een reden temeer om zich van harte in Horaks overplaatsing te verheugen.

Het z.g. tweede *Vrij Nederland*-proces dat in januari '44 gevoerd werd, eiste verscheidene slachtoffers; een van hen was Henk Hos die enkele maanden later, in mei, in de duinen bij Scheveningen gefusilleerd werd. Hij had de wens geuit, twaalf uur voor zijn executie gewaarschuwd te worden om zich daar innerlijk op te kunnen voorbereiden. Aldus geschiedde. Een Duitse predikant kwam hem toen nog bezoeken en hij schreef een afscheidsbrief aan zijn vader die weduwnaar was. 'Vader ik moet gaan eindigen', zo heette het aan het slot, 'nogmaals wees niet verdrietig. We moeten in het onvermijdelijke leren berusten. We moeten leren zeggen: 'Uw wil geschiede' en dit is dikwijls o zo moeilijk . . .'¹

Moeilijk, ook voor hem: zeven-en-dertig was hij toen hij voor het vuurpeleton stond.

Spionagegroepen/Verbindingen met Londen

In ons vorige deel hebben wij er op gewezen dat op het gebied van de geheime verbindingen tussen Londen en bezet Nederland omstreeks juni 1942 een dieptepunt bereikt was. Alle geheime agenten die de Engelse diensten voor militaire spionage (*MI-6*) en voor sabotage (*SOE*) in samenwerking met Nederlandse geheime diensten uitgezonden hadden, waren op één na, W. J. Niermeijer, in Duitse handen gevallen. *MI-6* stuurde in de zomer geen agenten meer naar Nederland, de *Dutch Section* van *SOE* deed dat wèl en meende ook dat haar agenten uitermate verdienstelijk werk deden – in werkelijkheid werden zij allen in het kader van het *Englandspiel* bij hun aankomst in bezet gebied gearresteerd; de twee leiders van dat *Spiel* aan Duitse kant, Schreieder (*Sicherheitspolizei*) en Giskes (*Abwehr*), slaagden er in, *SOE-Dutch* met telkens nieuwe listen in de waan te brengen dat de geheime verbindingen uitnemend, ja voorbeeldig functioneerden. Eind juni '42 waren ten behoeve van het *Spiel* al vijf zenders van geparachuteerde

¹ *De vrijheid sterft niet. Brieven van ter dood veroordeelden uit het Europees verzet* (1956), p. 292–93.